

nationale ombudsman

Rapport

Wisselgeld

Een onderzoek naar de gang van zaken rond het verrekenen van een vordering van verzoeker op de Staat met een vordering van de Staat op verzoeker.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de minister van Justitie en Veiligheid: gegrond.

Wat is de klacht?

Met een brief van 13 oktober 2016 diende verzoeker een klacht in bij de Nationale ombudsman. Naar aanleiding van deze brief en de daaropvolgende correspondentie met verzoeker, besloot de Nationale ombudsman een onderzoek in te stellen. De basis van het onderzoek is de klachtformulering. Die luidt als volgt:

Verzoeker klaagt erover dat het ressortsparket Arnhem-Leeuwarden een bij hem in het kader van de strafzaak inbeslaggenomen geldbedrag van € 2.000,- niet direct conform het arrest van het Gerechtshof aan hem heeft teruggegeven.

Verzoeker acht het niet juist dat het parket dit bedrag zonder zijn medeweten en toestemming in mindering heeft laten brengen op het bedrag dat hij nog dient te voldoen in het kader van een ontnemingsvordering.

De ombudsman merkt de klacht aan als een klacht over de minister van Justitie en Veiligheid, vanwege diens verantwoordelijkheid voor gedragingen van het Openbaar Ministerie (OM).

Wat ging er aan de klacht vooraf?

Verzoeker werd verdacht van onder meer valsheid in geschrift en oplichting. Bij een doorzoeking nam de politie onder meer € 2.000,- aan contant geld in beslag. Op 3 juni 2015 wees het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (het Hof) arrest in de strafzaak tegen verzoeker. Verzoeker werd veroordeeld tot 30 maanden celstraf. Het Hof bepaalde ook dat het bedrag van € 2.000,- door het OM aan verzoeker moest worden teruggegeven. Het Hof was van oordeel dat niet was gebleken dat dit geld geheel of grotendeels door middel van het strafbare feit was verkregen. Op dezelfde datum bepaalde het Hof in een ander arrest dat verzoeker in het kader van een ontnemingsvordering € 127.400,- aan de Staat moest betalen, omdat hij volgens het Hof financieel gewin had gehad bij de delicten die hij had gepleegd.

Na het onherroepelijk worden van de arresten van het Hof op 15 maart 2016, heeft verzoeker meermaals contact opgenomen met het ressortsparket Arnhem met de vraag of hij de € 2.000,- kon terugkrijgen. Ook zijn advocaat heeft hierover contact opgenomen met het OM. Verzoeker heeft de ombudsman kopieën van (een deel van) deze correspondentie toegestuurd, namelijk een e-mail van 22 maart 2016 en brieven van 29 april 2016 en 9 juni 2016. Het OM reageerde niet op de vraag van verzoeker.

Op 13 oktober 2016 ontving de Nationale ombudsman voor het eerst een klacht van verzoeker, waarin hij schreef dat een inbeslaggenomen bedrag van € 2.000,- nog niet was teruggegeven door het OM en dat het OM niet reageerde op zijn brieven. Hij vroeg de ombudsman om hulp om het geld terug te krijgen. Op 31 oktober 2016 heeft de ombudsman navraag gedaan bij het OM over de reden waarom het bedrag (nog) niet was teruggestort.

Op 25 januari 2017 verzond de advocaat-generaal van het ressortsparket Arnhem-Leeuwarden een brief aan verzoeker. De advocaat-generaal schreef dat het bedrag van € 2000,- niet naar hem, maar naar het Centraal Justitiepaleis (CJIB) was overgemaakt in verband met de executie van de nog openstaande ontnemingsvordering.

De ombudsman werd op 20 februari 2017 door het OM op de hoogte gesteld van de beslissing om de € 2.000,- niet aan verzoeker over te maken, maar in mindering te brengen op de openstaande ontnemingsvordering.

Wat is het standpunt van verzoeker?

Nadat verzoeker bericht van de advocaat-generaal had ontvangen over de verrekening van de € 2000,-, wendde hij zich opnieuw tot de ombudsman. Hij stelde dat hij vanaf het begin al had aangegeven dat de € 2000,- van zijn echtgenote was. Verzoeker is van mening dat dit bedrag daarom niet verrekend mag worden met de openstaande ontnemingsvordering die de Staat op hem heeft. Ook is verzoeker boos dat het OM hem zo lang in onzekerheid heeft gelaten door niet te reageren op zijn correspondentie.

Hoe reageerde het Openbaar Ministerie?

Het OM reageerde op de opening van het onderzoek en de vragen van de ombudsman met een brief van 17 januari 2018. Aangezien er verder geen reactie is gekomen van de zijde van het ministerie, merken we deze reactie tevens aan als de reactie namens de minister. Het OM liet ons weten dat:

- Het geldbedrag van € 2.000,- strafrechtelijk in beslag is genomen op grond van artikel 94 van het Wetboek van Strafvordering (Sv);¹
- De verrekening plaatsvond in opdracht van de advocaat-generaal van het ressortsparket Leeuwarden;
- De verrekening toegestaan is op grond van artikel 6:127 lid 2 en 3 van het Burgerlijk Wetboek (BW);
- Het bedrag van € 2.000,- op 1 juni 2017 is ontvangen op het rekeningnummer van het CJIB en de dag daarop in mindering is gebracht op de ontnemingsvordering;
- Er geen mogelijkheid van verzet openstond tegen de beslissing tot verrekening over te gaan.

Het OM gaat voorts in op de reden waarom verzoeker zo lang niets hoorde. Het OM stelt dat de stukken na het onherroepelijk worden van de arresten op 15 maart 2016, pas op 13 juli 2016 ten behoeve van de executie door het OM aan het CJIB zijn verzonden. Vervolgens bleek dat het CJIB niet beschikte over het volledige dossier. Daarna duurde het nog enige tijd voordat het CJIB het volledige dossier wél had. Uiteindelijk is verzoeker bij brief van 17 januari 2017, verzonden op 25 januari 2017, geïnformeerd over de verrekening. Het OM biedt haar excuses aan voor deze opgelopen vertraging.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

---

¹ De in dit rapport genoemde wetsartikelen zijn opgenomen onder 'Juridisch kader'.

Tijdljn

De ombudsman stelt op basis van het onderzoek de volgende tijdljn vast:

3 juni 2015	Het Hof gelast teruggave van € 2.000,- aan verzoeker en bepaalt in een separaat arrest dat verzoeker € 127.400,- aan de Staat moet betalen ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.
15 maart 2016	Beide uitspraken van het Hof worden onherroepelijk.
22 maart 2016	De advocaat van verzoeker verzoekt het OM voor de eerste keer om teruggave van de € 2.000,-. Hierop volgen nog meer verzoeken van gelijke strekking.
13 juli 2016	Het OM stuurt de stukken aan het CJIB.
13 oktober 2016	Klacht van verzoeker bij de Nationale ombudsman.
31 oktober 2016	De Nationale ombudsman doet navraag bij het OM.
25 januari 2017	De advocaat-generaal verstuurt een brief aan verzoeker, waarin staat dat de € 2.000,- naar het CJIB is overgemaakt voor verrekening met een deel van de ontnemingsvordering.
1 juni 2017	Het bedrag van € 2.000,- is daadwerkelijk door het CJIB ontvangen.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

De Nationale ombudsman deed onderzoek op basis van de klachtformulering. Die luidde als volgt:

Verzoeker klaagt erover dat het ressortsparket Arnhem-Leeuwarden een bij hem in het kader van de strafzaak inbeslaggenomen geldbedrag van € 2.000,- niet direct conform het arrest van het Gerechtshof aan hem heeft teruggegeven.

Verzoeker acht het niet juist dat het parket dit bedrag zonder zijn medeweten en toestemming in mindering heeft laten brengen op het bedrag dat hij nog dient te voldoen in het kader van een ontnemingsvordering.

De ombudsman gaat niet in op de stelling van verzoeker dat de verrekening juridisch niet toegestaan was, omdat hij daarover geen uitsluitsel kan geven. De ombudsman toetst het handelen van de minister van Justitie en Veiligheid, vanuit diens verantwoordelijkheid voor het OM, aan twee behoorlijkheidsnormen: het vereiste van goede informatieverstrekking en het vereiste van voortvarendheid. Het vereiste van goede informatieverstrekking houdt in dat de overheid ervoor zorgt dat de burger de juiste informatie krijgt en dat deze informatie klopt en volledig en duidelijk is. Zij verstrekt niet alleen informatie als de burger erom vraagt, maar ook uit zichzelf. Het vereiste van voortvarendheid houdt in dat de overheid zo snel en slagvaardig als mogelijk handelt.

De ombudsman stelt vast dat verzoeker er begrijpelijkerwijs van uitging dat hij de € 2.000,- terug zou krijgen na het onherroepelijk worden van de arresten van het Hof, op 15 maart 2016. Ondanks vele verzoeken van verzoeker en zijn advocaat om het geld terug te geven, liet het OM keer op keer na om verzoeker te informeren over de voorgenomen verrekening. Ook na navraag door de Nationale ombudsman kwam er niet direct duidelijkheid. Nadat verzoeker eind januari 2017 eindelijk op de hoogte werd gebracht van de verrekening, liet het OM er ook nog eens ruim vier maanden overheen gaan voordat het bedrag daadwerkelijk werd overgemaakt naar het CJIB en in mindering werd gebracht op de ontnemingsvordering.

De ombudsman is van oordeel dat het OM verzoeker onnodig in onzekerheid heeft gelaten. Kort na 15 maart 2016 had het OM ofwel het geld aan verzoeker moeten teruggeven, ofwel hem moeten informeren over het voornemen tot verrekening. Door dit na te laten heeft het OM gehandeld in strijd met de vereisten van goede informatieverstrekking en voortvarendheid. De klacht van verzoeker is daarom gegrond.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de minister van Justitie en Veiligheid is gegrond, wegens strijd met de vereisten van goede informatieverstrekking en voortvarendheid.

De Nationale ombudsman heeft er met instemming kennis van genomen dat het OM gedurende het onderzoek reeds excuses heeft aangeboden voor de opgelopen vertraging.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Juridisch kader

WETSARTIKELEN

Artikel 6:127 BW

1. Wanneer een schuldenaar die de bevoegdheid tot verrekening heeft, aan zijn schuldeiser verklaart dat hij zijn schuld met een vordering verrekent, gaan beide verbintenissen tot hun gemeenschappelijk beloop teniet.
2. Een schuldenaar heeft de bevoegdheid tot verrekening, wanneer hij een prestatie te vorderen heeft die beantwoordt aan zijn schuld jegens dezelfde wederpartij en hij bevoegd is zowel tot betaling van de schuld als tot het afdwingen van de betaling van de vordering.
3. De bevoegdheid tot verrekening bestaat niet ten aanzien van een vordering en een schuld die in van elkaar gescheiden vermogens vallen.

Artikel 94 Sv

1. Vatbaar voor inbeslagneming zijn alle voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen of om wederrechtelijk verkregen voordeel, als bedoeld in artikel 36e van het Wetboek van Strafrecht, aan te tonen.
2. Voorts zijn vatbaar voor inbeslagneming alle voorwerpen welke verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer kan worden bevolen.